

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

EEN BEELD VAN IJS

toneelspel in twee delen

door

Marc Smet

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2010
Nr.2102

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste DRIE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuude, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geltende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *EEN BEELD VAN IJS* op te voeren moet de naam van auteur *MARC SMET* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen. De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/1993/220/056
ISBN 978-90-385-02571

© 2010 Toneelfonds J. Janssens/
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONEN

Rik: 58 jaar

Ilse: 26 jaar

DEKOR

Een vrij kleine zolderkamer. Er zijn geen vensters. Wel is er een dakvenster dat niet noodzakelijk zichtbaar moet zijn.

De buitendeur bevindt zich midden achter. Daarachter ligt een hall of gang. Rechts is een deur naar keuken en slaapkamer. Links, ietwat naar voor toe, staat een oude, afgeleefde stoffen sofa, bordeaukleurig. Rechts staat een kleine houten tafel met twee houten stoelen. Eventueel een klein kastje achteraan rechts. Er hangt niets aan de muur. Op de tafel staat een klein lampje.

NOOT

- Dit volavondstuk bestaat ook als eenakter onder de titel: "KRULLEN OP DE MAAN".
- Deze eenakter behaalde de tweede prijs en tevens de prijs van het publiek op de eenakterwedstrijd "Prijs Roger Broddin" ingericht door de Edgard Rijckaertsgezellen te Berchem op 13 maart 1993.

EERSTE BEDRIJF

Muziek weerklinkt: "True love leaves no traces" van Leonard Cohen. Na de eerste strofe licht fade in. Rik zit achter de tafel te kaarten: patience. Het is halfdonker en er brandt een lampje op tafel. Na het refrein wordt er gebeld, éénmaal, kort. Rik hoort het niet. Na een vrij lange tijd wordt er weer gebeld... tweemaal... eerst kort, maar daarna langer, a.h.w. met aandrang. Rik kijkt om. Het is duidelijk dat hij nu niemand meer verwacht. Hij zet de muziek stiller, maar deze blijft hoorbaar doorlopen tot het einde van het lied. Hij opent de deur. In tegenlicht staat Ilse, een donkere vlek tegen het licht van de gang.

RIK: Mevrouw?...

ILSE: Goede avond.

RIK: Waarvoor...?

ILSE: Goede avond Rik.

RIK: Kent u mij? Mag ik vragen...?

ILSE: Mag ik binnenkomen?

RIK: Het is al laat... Wie bent u?

ILSE: Eventjes maar... (ze komt enkele passen naar voor waardoor haar gezicht duidelijk wordt. Ze is vrij donker en sober gekleed. Een lange regenjas. Ze heeft een tamelijk grote handtas bij zich die ze duidelijk omkneld houdt.)

RIK: (bekijkt haar... hij is als versteend... na een zekere tijd herkent hij zijn dochter... een mengeling van blijdschap, verwondering en intense schrik.)

Ilse...

ILSE: Ja Rik.

RIK: Mijn...

ILSE: Ja.

RIK: Mijn dochter.

ILSE: Ja... Je bent geschrokken...

RIK: Ik zag je niet goed... Het is donker... ik herkende je niet...

ILSE: Dat is te begrijpen.

RIK: Hoelang?

ILSE: Twaalf jaar.

RIK: Nee.

ILSE: Toch wel.

(Stilte)

RIK: Ja was nog...

ILSE: Zeg het maar...

RIK: Je was nog...

ILSE: Een kind.

RIK: Ja... Maar waarom...?

ILSE: Ik wilde je zien. Is dat niet genoeg?

RIK: Ja... ja natuurlijk.

ILSE: Mag ik nu binnenkomen?

RIK: Je overvalt mij... Het is laat... Ik weet eigenlijk niet wat te zeggen... ja... kom maar.

(Het gesprek verloopt stroef, aarzelend, aftastend. Rik vermijdt angstvallig Ilse in de ogen te kijken. Ze houden ook steeds een zekere afstand tussen elkaar. Er is een ongemakkelijke lange stilte. Geen van beiden weet hoe te beginnen.)

RIK: Zal ik je jas weghangen?

ILSE: Ja... Het is goed... Het is hier warm.

RIK: De zon heeft de hele dag op het dak gebrand.

ILSE: Asjeblieft. (geeft jas.)

RIK: Dank je. (neemt jas aan, staat er wat mee rond te draaien... er is geen kapstok; Uiteindelijk legt hij de jas op de leuning van de zetel.)

ILSE: Ik blijf toch maar even.

RIK: Och... En je tas?

ILSE: Die hou ik wel bij mij.

RIK: Het is goed.

(Stilte. Ilse kijkt rond.)

ILSE: Dus hier woon jij nu.

RIK: Ja.

ILSE: Het is vrij... sober.

RIK: Meer heb ik niet nodig.

ILSE: Vroeger toch wel.

RIK: Wat bedoel je?

ILSE: Thuis hadden we toch een grote villa, een mooie tuin, antieke meubelen.

RIK: Dat is waar.

ILSE: Mis je dat niet?

RIK: Nee...toch niet... eigenlijk hechtte ik daar niet zo veel belang aan.

ILSE: Dat meen je niet.

RIK: Toch wel...het was vooral voor...

ILSE: Moeder.

RIK: Ja...Ze wilde altijd het duurste... het grootste...

ILSE: Voor het oog van de mensen...zoals altijd.

RIK: Laten we daar over zwijgen.

ILSE: Het is goed.

(Stilte.)

ILSE: Maar je witte mercedes... die heb je toch nog.

RIK: Neen.

ILSE: Waar is hij?

RIK: Verkocht... jaren geleden.

ILSE: Het is niet te geloven... daar hechtte je toch wél veel belang aan.

RIK: Je hebt gelijk... Ik had jaren gedroomd van een oude witte mercedes...

ILSE: Ik herinner me nog dat je er op een zondagmorgen toeterend mee thuis kwam. Ik was nog heel klein, maar ik zie het nog zo voor mij... Je glunderde achter het stuur... als een kind dat een rondje gratis mag rijden op de kermis.

RIK: Ik was gelukkig... Ik liet jou achter het stuur zitten...

Je armpjes waren net lang genoeg... Ook jij glunderde.

ILSE: Moeder vond het maar niks... Ze wou niet eens mee om een ritje te maken... Zo'n oude rammelkast... Wat zullen de mensen...

RIK: Ik had haar kunnen...

ILSE: Laat maar Rik... laat maar... kalmeer.

RIK: Ja... Het is zo lang geleden.

ILSE: Heb je nu een andere auto?

RIK: Neen... niet meer... Ik neem de bus... als het nodig is.

ILSE: Maar deze zolderkamer... dat is toch een té groot verschil met vroeger.

RIK: Hiernaast is er nog een keukentje... en een slaapkamer... maar die staat vol met oude rommel... dozen... herinneringen... met niets. Meestal slaap ik hier... op de sofa.

ILSE: Is dat niet die sofa..?

RIK: Juist... Je herkent hem nog...

ILSE: Jaren geleden.

RIK: Hij stond in het tuinhuisje...

ILSE: Onder het stof... gek... gek toch...

RIK: Hoe men aan schijnbaar onbenullige dingen toch vast houdt.

ILSE: Hoe gaat het op het werk?

RIK: Ik werk niet meer.

ILSE: Wat bedoel je?

RIK: Ik ben met pensioen.

ILSE: Nu al...?Hoe oud ben je?

RIK: Achtenvijftig... Ik kon gaan ... Ik ben gegaan.

ILSE: Dan krijg je toch veel minder...

RIK: Wat doet het ertoe?

ILSE: Ik kan het niet geloven,Rik.

RIK: Wat?

ILSE; Dat je je werk hebt opgegeven. Je was met niks anders bezig...
je leefde ervoor.

RIK: Ik wil er niet over praten.

ILSE: Je moet.

RIK: (Opeens helemaal over zijn toeren; roept heel luid.)
Als ik verdomme zeg dat ik daarover niet wil praten, dan is
dat zo. Wie ben jij om...
(Ineens blokkeert hij en draait zich weg.)

ILSE: Sorry.

RIK: Nee... Het spijt mij...
(Zonder verder aandringen begint hij te vertellen... zacht.)
In het begin deed ik het graag... echt. Maar je moeder dwong
mij bijna om iedere kans op promotie met beide handen te
grijpen. Ik deed dat en raakte verstrikt in een net van ver-
plichtingen.Ik moést presteren en deed het ook, eigenlijk
meer dan ik zelf aankon.Thuis vluchtte ik naar mijn werk...
op mijn werk vluchtte ik naar huis... maar ik kon nergens
echt tot rust komen. De laatste dag... nee...

ILSE: Toch... zeg het...

RIK: Ik had mijn boterhammen gemaakt... in zilverpapier... mijn
thermos... zoals iedere dag. Ik deed of er niets aan de hand
was, alhoewel, ik wist dat men een receptie voorzien had.
Iedereen was uitermate vriendelijk, zeemzoete glimlachjes,

speeches, schouderklopjes, een gouden horloge - zo zal ik nooit meer te laat komen, grapte ik.

Ik stond met de tranen in mijn ogen - hij is zichtbaar geëmotiveerd, zei de grote baas met dezelfde ergerlijke glimlach. Maar het waren tranen van woede... woede op al die kaffers die mijn leven verknoeid hadden. Men behandelde mij... sprak mij aan als een seniele oude man... afgeschreven. De deur viel dicht achter mij... ik voelde hun ogen... de muffe geur van de autobus... de regen... en dan alleen... stilte.

(Het blijft een lange tijd stil, alles moet even bezinken. Ilse staat bij de tafel.)

ILSE: Aan het kaarten?

RIK: Patience.

ILSE: Verveel jij je niet?

RIK: Ik ga af en toe eens wandelen.

ILSE: Kook je zelf?

RIK: Nee... eigenlijk niet... Ik heb dat nooit gedaan... Ik haal een pak frieten om de hoek... of ik eet een boterham.

ILSE: Ik sta versteld.

RIK: Waarom?

ILSE: Hoe jij hier leeft.

RIK: Och, het gaat wel... En jij?

ILSE: Wat?

RIK: Ben je getrouwd?

(Een bruuske beweging bij Ilse... een lange stilte... geladen... dit had hij niet mogen vragen!)

RIK: Ben jij...?

ILSE: (zacht) Neen.

RIK: Maar...

ILSE: (heel luid) Neen!

RIK: Het is goed... het spijt mij... Ik had het niet mogen vragen.
Het spijt mij Ilse.

ILSE: 't Is goed Rik, ik hoefde zo niet te roepen.
(Stilte. Ze kijkt hem aan, aarzelt, zou ze het zeggen?)

ILSE: Er is iets...

RIK: Wat?

ILSE: Nee...

RIK: Zeg het.

ILSE: Ik ken iemand...

RIK: Wat bedoel je?

ILSE: Ik heb een vriend.

RIK: (is aangeslagen, maar probeert dat -tevergeefs- te verbergen)
Ach zo.

ILSE: Zal ik je wat over hem vertellen?

RIK: Och... Het is niet belangrijk.

ILSE: Nee?

RIK: Voor mij niet. (maar het is uiterst belangrijk voor hem.)

ILSE: Voor mij wel... Ik ken hem twee jaar en...

RIK: (onderbreekt haar) Ik heb liever niet dat je daar nu over vertelt.

ILSE: Nee?

RIK: Nu niet...

ILSE: Ik heb hem leren kennen...

RIK: (vrij luid) Asjeblief... (zacht) Asjeblief... Ik kan... nu niet...
ik... Waar woon jij?

ILSE: (na een stilte) Zoals je verkiest, Rik... zoals je verkiest...
Waar ik woon?... In Gent... op een zolderkamer.

RIK: Zoals ik...

ILSE: Ja... ja, zoiets ongeveer... iets lichter... met een keuken en
een badkamer, maar toch... ja... zoiets ongeveer.

RIK: Waar werk je?

ILSE: In Terneuzen... secretaresse op een groot bedrijf.

RIK: Dat wordt toch goed betaald.

ILSE: Ja... ja... maar...

RIK: Meer heb je niet nodig...

ILSE: (met een bijna onmerkbare glimlach) Juist.

RIK: Bevalt het werk je?

ILSE: Het is hard... heel hard.

RIK: Wat bedoel je?

ILSE: Heel veel overuren... Als de baas langer blijft, moet ik ook blijven... Een brief nog... vlug een fax... steeds maar onder druk... iedere dag meer.

RIK: Ach zo.

ILSE: Maar het is boeiend... echt boeiend. (een subtiele nuance in haar stem laat ons aanvoelen dat het helemaal niet boeiend is... dat ze in feite in hetzelfde schuitje zit als Rik vroeger.)

RIK: (bekijkt haar... heeft alles door) Wees voorzichtig.

ILSE: Och... het gaat wel.

RIK: Iets drinken?

ILSE: Nee... dank je Rik... ik drink... nooit. (Rik heeft weer haar aarzeling bemerkt)

RIK: Veel heb ik niet... Water... en cognac.

ILSE: Drink jij veel?

RIK: Neen... alleen... als ik niet kan slapen.

ILSE: En?

RIK: Och ja... iedere avond... anders lig ik uren te staren door het dakvenster.

ILSE: Dat was me nog niet opgevallen... hier zijn geen ramen.

RIK: Nee... alleen dat dakvenster. Het is genoeg. Als er geen wolken zijn, dan kan ik vanuit de sofa de sterren zien... en de maan... Kom hier... zie maar... ginder... Het is volle maan...

(Hij raakt haar niet aan.)

ILSE: Het is mooi.

RIK: De maan... Dat was voor mij het begin.

ILSE: Wat bedoel je Rik ?

RIK: Het is zo moeilijk... Hoe moet ik het zeggen..?Je overvalt mij door hier vanavond...

ILSE: Ik wilde je zien...

RIK: De maan was voor mij het begin...

ILSE: Wat bedoel je toch?

(Terwijl Rik vertelt, gaat het licht in de kamer langzaam uit. Een rode spot komt op de sofa. Van zodra ze in de spot komen, bevinden ze zich terug in het verleden. Ilse gaat het eerst en zet zich op de rugleuning met de voeten op de sofa. In feite zit ze op een terras - muurtje in de tuin van een grote feestzaal.)

RIK: Het is ongeveer twintig jaar geleden. Het trouwfeest van nonkel Paul. Jij was zeven of acht jaar. Een warme zomeravond. In de zaal was het bloedheet. Gekakel en gekir van tantes die te veel gedronken hadden. Ik ging buiten op het terras... Het was koel... Jij zat daar alleen op het terrasmuurtje, te kijken naar de sterren en de maan.

(Nu komt ook Rik in de spot. Alles is nu twintig jaar geleden. Ilse speelt dus alsof ze acht jaar is. In heel haar doen en laten geeft ze de indruk een rustig, verstandig kind te zijn.)

RIK: Zit jij hier ook?

ILSE: Ja.

RIK: 't Is te warm binnen.

ILSE: Veel te warm.

RIK: 't Is bijna middernacht. Ben jij nog niet moe?

ILSE: Nee, helemaal niet, ik wil nog lang opblijven.

RIK: Maar je bent nog maar acht jaar.

ILSE: Ik kan heel de nacht opblijven, zeker deze nacht.

RIK: Als je moe bent, zeg je het maar, dan breng ik je naar pépé en mémé.

ILSE: Die zullen al lang slapen... laat mij maar hier.

RIK: Zoals je wil... mag ik wat bij je komen zitten?
(Hij gaat op de grond zitten voor de sofa.)

ILSE: Je broek zal vuil worden... moeder zal...

Rik: 't Is waar...maar nu zien ze dat toch niet meer daarbinnen...
er zijn er al die teveel gedronken hebben.

ILSE: Ze roepen veel te hard.

RIK: Hier is het rustig.

ILSE: Ja.

(stilte.)

RIK: Je hebt toch een mooi kleedje... Je was echt een prinsesje
deze morgen... toen je zo net voor nonkel Paul en tante Veerle
de kerk binnenkwam.

ILSE: De kinderen van mijn klas zeggen dat ik al veel te groot
ben om als bruidsmeisje mee te gaan.

RIK: Zeggen ze dat..? Jij bent inderdaad al groot.

ILSE: Zie je wel, nu zeg je 't zelf.

RIK: Ik herinner me nog toen jij geboren werd...Ik wist niet dat
baby's zo klein waren...Ik durfde je nauwelijks aanraken maar
de verpleegster legde jou in mijn armen... Ik wist niet of ik
moest lachen of huilen... Ik was vooral bang dat ik je zou laten
vallen.

ILSE: Meneertje stuntel.

RIK: Hela, niet met mij lachen hé.

ILSE: Het is toch zo.

RIK: De eerste dag dat je naar de kleuterschool ging... ik had speciaal een dag verlof genomen. Dat deed ik anders nooit. Moeder en ik brachten je samen weg. Aan de poort van de school kreeg ik een kus, moeder niet. Ze riep nog, maar jij stapte zonder omkijken naar het klasje. Moeder is dagenlang kwaad geweest op mij, nochtans... ik kon er niets aan doen.

ILSE: Ik ben altijd een speciale geweest.

RIK: Dat mag je wel zeggen.

ILSE: Dat jaar heb je de witte mercedes gekocht. Moeder was weer kwaad.

RIK: Ons eerste ritje...

ILSE: Je had drie kussens gehaald van de sofa in het tuinhuisje... zodat ik hoog genoeg kon zitten.

RIK: Een grote, stinkende rookwolk... brullende motor... piepende remmen... krakende portieren.

ILSE: Het was heerlijk.

RIK: Ja.

(Stilte.)

ILSE: Waarom heb ik geen broertje of zusje?

RIK: (verrast door de vraag) Dat... dat is nogal moeilijk om op te antwoorden.

ILSE: Zie jij moeke niet meer graag?

RIK: Hoe kom je daarbij?

ILSE: Vroeger, toen ik klein was, gaf je haar altijd een kus als je thuiskwam van je werk... en nu niet meer.

RIK: Och... een mens wordt ouder... alles slijt zo een beetje... dat zal wel normaal zijn.

ILSE: Pépé en mémé, die geven elkaar toch een kus en die zijn al heel oud, misschien wel 50 of 60 jaar.

RIK: Laat nu maar Ilse. Misschien betert het wel binnenkort. Moeder heeft het wat moeilijk. Ze is een beetje ziek.

ILSE: Ik heb tante Greta horen zeggen dat dat allemaal maar verbeelding is, dat moeke ziek is van verveling... kan dat?

RIK: Dat zal wel wat overdreven zijn... of...

ILSE: ... Of?...

RIK: Laat maar. (wil nu duidelijk van onderwerp veranderen) Nu krijg ik toch wel wat kou... Het verschil is te groot met daarbinnen...

ILSE: Ik heb het warm, voel maar. (ze steekt haar hand uit en brengt zijn hand tegen haar wang)

RIK: Je gloeit... Je bent toch niet ziek. (hij trekt zijn hand terug) Ik heb het koud, en jij... zo warm... dat is vreemd.

ILSE: Ga maar terug naar binnen.

RIK: Blijf jij nog wat zitten?

ILSE: Ja.

(Net wanneer Rik aanstalten maakt om recht te staan, merkt hij iets op... hij blokkeert en gaat langzaam terug zitten.)

RIK: Blijf zitten... niet verroeren.

ILSE: Maar...

RIK: Niet bewegen.

ILSE: Waarom?

RIK: Van hieruit kan ik net achter je hoofd de maan zien... een gele bol in de donkere nacht... net achter jouw hoofd... achter jouw haren... het is net... Weet je wat ik zie?

ILSE: Nee.

RIK: Krullen op de maan.